

System skal gennemføres, kan det kun ske gennem forhøiede Statter, og saa kommer Spørgsmaalet frem med en Vægt og Betydning, som man ikke nu aner.

Naar jeg nu vil undersøge, hvorfor man egentlig skulde gaa over til det nye System, ja da har jo den ærede Minister sagt os eller i alt Fald frettet os det til, at ellers vilde Banebygningen i Sylland standse. Ja, det er iøvrigt ikke saa giuet, thi der er jo en af Banerne der, som lige knapt er bleven færdig; men jeg siger, at selv om saa var, da er det ikke absolut nødvendigt, at vi vedblive at forcere disse Baneanlæg. Om man end ikke i de nuværende Lidsforhold, der standse saa meget Andet, vilde finde tilstrækkelig Grund til ogsaa at standse paa dette Punkt, saa spørger jeg, hvilken Grund i al Verden skulde bevæge Private til at gaa hen og anstrænge sig for at fortsætte Bygningen af disse Baner, naar den ærede Minister to Gange har forelagt Forslag om, at de skulle bygges for Statens Regning? Det er jo aldeles klart, at dermed er ethvert Motiv for de Private til at sætte sig i Spidsen for yderligere Baneanlæg bortfaldet, og dernæst kan det jo ogsaa nok være, at den Erfaring, der er indvunden, har gjort Folk noget forsigtige lige overfor disse store Foretagender, og at de have set, at de Forventninger, hvormed man af og til har begyndt Sligt, ikke saa sjældent ere slaaede feil, og at Omkostningerne ere blevne større, end man har gjort Regning paa. Jeg siger, skjøndt jeg nok veed, at det ikke gjerne høres: Det er ingen Skade til, efter hvad jeg tror, om man tager lidt Reb i Seilene med Hensyn til Jernbaneanlæg, ikke blot i Sylland og Fyn; men i det Hele taget tror jeg, at man lige overfor de nuværende Liders Pinagtighed ikke skal glemme, at da man nu igjennem en Række Aar har bundet meget betydelige Kapitaler i Jernbaneanlæg, foruden Alt, hvad Landmændene have bundet i Grundforbedringer af deres Eiendomme, saa er det vel tænkeligt, at den Kapital er bleven for lille, som er nødvendig, for at Handel og Industri kan blomstre. Det er et Spørgsmaal, som det ikke ligger for at fremdrage mig, men jeg tror, det er et af dem, man skal tage for, naar man bestemmer sig til paany at forøge Jernbaneanlægene og dertil udgive Millioner, thi det er det, som vil komme ud af den nuværende Lov. Naar der tillige er sagt, at det er ønskeligt at foretage disse Anlæg for at skaffe lønnende Arbeide, da siger jeg:

Naar iøvrigt Staten finder det rigtigt og nyttigt at bygge disse Baner, da er det altid en Fordel, at der kan bydes Arbeiderne en Del lønnende Arbeide; men iøvrigt maa man aldeles ikke glemme, at det ikke kan være Statens Sag at lade udføre Arbeide blot for at give Arbeiderne Noget at bestille, og dernæst er Jernbanearbeidet ikke af den Slags Arbeide, som man skal ønske, at Landets Arbeidere altfor meget skulde drages hen til, thi det er i høj Grad ødelæggende og demoraliserende for dem (Hør!). Naar det fremdeles nævnes, at Materialet er billigt, saa siger jeg: Ja, det er et Held, at det er saaledes, naar man vil bygge; men det er iøvrigt en forføindende Del af Udgifterne, som ikke paa nogen Maade er istand til at friste Nogen til at paatage sig den Slags Arbeide og den Rækkevidde af Forpligtelse, som man her er i Færd med. Desuden er Ingen istand til at sige, om ikke Materialierne ville synke endnu mere, saa at man gjør endnu bedre Affærer ved at vente noget. Naar der endelig er viist hen til den gunstige finant-sielle Stilling, ja, mine Herrer, da har jeg tilladt mig at gjøre opmærksom paa, at det er ikke saa vanskeligt at have Overskud i Kassen, naar man ingen Udgifter gjør, men den vil ganske viist ikke slaa til med Hensyn til de Udgifter, man her tenderer, og man glemmer ikke, at samtidig dermed vil der, naar forhaabentlig Udviklingen kommer i en nogenlunde regelmæssig Gang igjen, melde sig meget betydelige Udgifter, ikke at tale om Forsvarsudgifterne, men Udgifter til mange af de af mig her nævnte Foranstaltninger, der lige saa godt kræve at komme til Udførelse som Jernbanerne i Sylland, saaledes for Exempel Omordningen af Stolevæsenet, Omordningen af Retsvæsenet og Forhøielse af Embedsmændenes Lønning. Alt dette kan man ikke skyde til Side og troste sig med at bygge Jernbaner.

Naar man nu vil sige til mig, hvorledes er da din Stilling til disse Jernbaneanlæg, da vil jeg sige: jeg ønsker naturligvis, at de bygges, forudsat at de overhoved kunne komme i Stand paa en økonomisk Maade; men jeg kan ikke se, at der er en eneste af dem, der egner sig til at bygges efter de Principer, som Lovforslaget angiver; thi hvad de to fynske Jernbaner angaar, til Alsens og Faaborg, er jeg ikke i Stand til at se Andet, end at de ere saa løse Baner som muligt, og efter min Mening er der ikke tilstrækkelig Grund til at overtage at bygge dem for Statskassens Regning, da der er